

# Kolkas zvejnieki

Mēs stāvam netālu no vecās, sagruvušās Kolkas krasta bākas un skatāmies uz ciema pusi. Dzirdami cirvju klauzieni, zāģu švikoņa, svilpieni un automašīnas motora rukoņa. Un pāri visam šim dobjajam troksnim paceļas kādas sievietes spēcīgā balsis, kas dzied dziesmu par jauno laimi.

— Klausies, cik skaisti dzied zvejniece, — sacīja mans ceļa biedrs, Kolkas zvejnieks Aleksandrs Zvirgzdiņš. — Agrāk gan tā, laikam, nebūtu tik dedzīgi dziedājuši...

— Kāpēc? — es izbrīnījies jautāju. — Agrāk mūsu ļaužu dvēsele bija savādāka, tāda kā mirusi...

Drusku kaut ko pārdomājais un nokratījis no zābakiem pielīpušo zemi, tas uzmanīgi paskatījās man acīs un ierunājās no jauna.

Skopiem vārdiem zvejnieks tēloja Kolkas iedzīvotāju spiediņus smagās, nabadzīgās dzīves drūmo ainu buržuāziskās Latvijas laikā.

Par nolādētu, tukšu vietu zvejnieki sauca savu Kolkā, kas vientuļa atradās pašā cietzemes ziemeļrietumu galā. Izņemot biezo mežu un jūru, zvejnieki nekā cita neredzēja un nepazina. Būdami dažreiz bez dieniskās maizes un bez visiem dzīvei nepieciešamiem materiāliem līdzekļiem, iedzīvotāji izmira — viņu skaits gadu no gada samazinājās. Zvejnieku būdības sagruva nežēlīgos jūras vējos. Viņu zvejas laivas kļuva nelietojamas, pietrūka zvejas piederumu. Lomi bija mazi, bet ja kādreiz arī laimējās izvilkt labu lomu, tad nebija, kam zivis pārdot. Vest uz Ventspili? Tas bija tālu. Tā viņi tad arī dzīvoja trūkmā.

Tikai ar padomju varas nodibināšanos Latvijā Kolkas iedzīvotāju dzīve pēkšņi pārvērtās.

— Dzīve iet lieliem soļiem uz priekšu, pasteidzies tikai viņi līdzī tikt, — sacīja mums zvejnieks Jānis Pervics.

Kolkā nodibināja zvejnieku sabiedrību. Valsts ziedoja lielu naudas sumu biedrības pabalstam un viņas apgādāšanai zvejas piederumiem. Sāka celt zivju pārstrādāšanas uzņēmumu. Kolka atmodās. Visā augumā piecēlās zvejnieki, iztaisoja platos plecus, kāri tiecās uz jūru.

Bet ne uz ilgu laiku atdzīvojās zvejnieki. Vācu fašistu iebrucēji, kas kā nejauks siseņu bars uzldzīja Kolkai, pārtrauca tās iedzīvotāju mierīgo, radošo darbu. Vācieši tos piespieda zvegot par velti, par nepaklausību nežēlīgi sodīja, sūtīja rakt tranšejas, nocietinājumus.

Ar kādām cerībām zvejnieki raudzījās uz austrumiem, gaidot savu atsvabināšanas stundu no nežēlīgās vācu verdzības. Tie gaidīja savu mīloto Padomju Armiju. Un tā atgriezās, atdeva Kolkas zvejniekiem viņu cilvēku tiesības uz dzīvi, uz brīvo, labi algoto amatu.

Jau pagājušajā gadā droširdīgie Kolkas zvejnieki, izejot dažreiz jūrā pat stiprā vētras laikā, nozvejoja pāri par 4150 centneriem zivju. Citos laikos viņi tik lielu nozveju nebūtu ieguvuši veselos desmit gados.

Labākie zvejnieki: Alfreds Adamkovičs, Andrejs Rozenfelds, Aleksandrs un Augusts Zvirgzdiņi izpildījuši 2 un 3 gadu normas un nopelnījuši desmitiem tūkstošus rubļu naudas, tonnām miltu, simtiem kilogramu cukura, putrainu, sviesta, tabakas, tējas.

Zvejnieces atrada savām veiklajām rokām piemērotu darbu zivju pārstrādāšanas uzņēmumā. Atjaunotais un pilnā jaudā strādājošais zivju pārstrādāšanas uzņēmums vienā gadā izlaidis 215 tūkstošus kārbu konservu.

Zvejnieku būdās ienāca labklājība. Būdam vairs nav arī to vecā, neglītā āriene. Šur tur starp tām izaugušas glītas mājas ar pagalmiem un dārziem. Centrā ar savu asu, augsto jumtu, kas līdzinās vēja piepūstai burai, pāri ciemam paceļas no svekotiem priekšu balķiem celta ēka. Tas ir zvejnieku klubs.

Vajadzēja redzēt, ar kādu aizrautību zvejnieki pagājušajā gadā cēla savu kulturas mitni.

— Pietiek, esam diezgan tumsā dzīvojuši, tagad jāizlauž ceļš uz gaismu, — sacīja viņi, strādājot pie jaunceltņiem.

Kluba pašajās telpās ir sēžu zāle, lasītava, biljarda istaba, viesu istaba, ēdamistaba, bibliotēka, kurā jau 1500 grāmatu. Ļeņina, Staļina, Puškina, Tolstoja, Gorkija, Solohova, Raiņa, Upīša darbi ir Kolkas zvejnieku bieži lasītās grāmatas.

Kolkas iedzīvotāji labprāt pulcējās savā klubā. Sestdienas un svētdienas vakaros šeit notiek mākslinieciskās pasārdarības koncerti, spēlē dziesma orķestris. Šī orķestra instrumentiem arī jau sava jauna vēsture. Pagājušajā gadā zivju pārstrādāšanas uzņēmums par teicamiem ražošanas sasniegumiem saņēma Visavienības naudas premiju 55 tūkstoš rubļu apmērā. Par šo naudu tika iegādāti instrumenti.

Bet ne tikai koncerta dēļ zvejnieki apmeklē klubu. Šeit viņi ierodas palasīt jaunās avīzes, žurnālus, noklausīties radio pārraidījumus no Maskavas, Rīgas un citām Dzimtenes pilsētām. Zivju uzņēmuma partijas organizācija rīko viņiem pārrunas, lekcijas par dažādām politiskām un starptautiskām tēmām, jautājumu un atbilžu vakarus.

— Mūsu zvejnieki tagad par visu interesējas, — stāsta zivju pārstrādāšanas uzņēmuma direktors b. Morozovs.

— Bet ja jūs redzētu, — turpina b. Morozovs, — cik uzmanīgi zvejnieki tagad seko Ārlietu Ministru Padomes darbam. Daudz kā, protams, tie vēl nesaprot, tas tiem jāizskaidro, bet mūsu zvejniekos nenoliedzami modies jauns, aktīvs cilvēks, kas droši dodas uz priekšu pretim kultūras dzīvei.

Jaundibinātais jūras zvejnieku artelis Kolkā apstiprina, ka, pateicoties mūsu socialistiskās sabiedrības pārveidojošam spēkam, Kolkas zvejniekos modies uz dzīvi orientēti, darbīgi cilvēki ar jaunu attieksmi pret darbu, pret valsts interesēm.

Par artela organizatoru kļuva Kolkā dzimušais zvejnieks Aleksandrs Zvirgzdiņš. Tāpat kā visi Kolkas zvejnieki šīs spēcīgā rakstura un gaiša saprāta cilvēks līdz padomju varas nodibināšanai dzīvoja šauru, nenozīmīgu dzīvi. Smagas ilgas pēc ista darba daudzus gadus nospieda viņa dvēseli.

Kad vācu fašistu iebrucēji bija saķauti, Kolkas zvejnieki atkal apvienojās biedrībā. Aleksandru Zvirgzdiņu ievēlēja par priekšsēdētāju.

— Tu esi drošākais no mums, esi mūsu vadonis, — sacīja toreiz zvejnieki.

Zvirgzdiņš pielika daudz pūļu, lai biedrība nostiprinātos un attīstītos. Zvejnieki kļuva bagātāki, ieguva jaunu zvejas piederumus, nozvejoja vairāk zivju. Biedrība plauka, ar katru mēnesi tā pārsniedza nozvejas plānu. Aleksandrs no sirds priecājās par zvejnieku panākumiem, bet arvien biežāk tam sāka uzskāties kāda jauna doma. Tā auga un iesakņojās viņa apziņā, radot p-mazām neskaidru vēlēšanos mainīt zvejnieku darba veidu, radīt kaut

ko jaunu, kas atnestu vairāk labuma viņiem pašiem un valstij. Iziedams jūrā; viņš bieži uzmanīgi vēroja zvejniekus, redzēja, cik kāri tie metas uz iegūto lomu.

— Protams, tas ir labi, ka zvejnieki cenšas pēc lieliem lomiem. Jo vairāk viņi nozvejos, jo labāk dzīvos, — domāja Zvirgzdiņš. — Tikai tas slikti, ka mēs zvejojām atsevišķi kā kādi plēsioni un katrs rūpējies tikai par sevi, bet neveiksmes gadījumā palīdzēt otram — to mēs neprotam. Bez tam ne visi zvejojām vienādi turīgi. Vienam ir sava laiva, daudz dažādu zvejas piederumu. Otram nav nekā, tas zvejo pie cita. — Nē, — viņš noteikti sacīja pats sev, — tur kaut kas jādarā. — Ar laiku viņš nonāca pie vispusīgi pārdomāta slēdziena: — Vajadzēns artelis.

Par nodomu organizēt zvejnieku arteli Aleksandrs Zvirgzdiņš pastāstīja savam delam Augustam, kas vēl bija jauns, bet diezgan centīgs un ļoti labs zvejnieka darba pratējs.

— Iedomājies, — sacīja tēvs delam, — tu, zvejnieks būdams, mani saprātisi. Gribo Kolkā dibināt zvejnieku arteli. Zvejnieki, kas gribēs iestāties arteli par biedriem, nodos kopīgā lietošanā savas laivas un visus savus zvejas piederumus. Es pats nododu pirmās, — un arvien vairāk sajūsminādams, viņš turpināja, — kopīgs kolektīva loms, kopīgi artela ienākumi lieliski celt mūsu darbu. Mēs saņemtu vairāk naudas, nopirktu tralerus. Lūk, kur plāsums zvejniekiem!

Augusts klausījās tēvu un iedegās viņa idejā.

— Tikai tūlīt mūsu zvejnieki to nesaprātisi, tauta vēl neko nezina par arteliem, — sacīja dēls.

— Saprātisi, — stingri noteica tēvs. — Artelis izdevīgs visiem, tas skaidri redzams. Vajag tikai visu labi izskaidrot. — Tad viņš, šķelmīgi paskatījies uz delu, jautāja: — Tu iestāties arteli?

— Iestāšos, — tas pārliecināti atbildēja, spēdzams tēva cieto, lielo roku.

— Nu, lūk, mēs jau esam divi.

Nākošajā dienā Aleksandrs Zvirgzdiņš sēdēja zivju pārstrādāšanas uzņēmuma direktora b. Morozova kabinetā un stāstīja tam savus nodomus.

— Prātīgi! — sajūsmā iesaucās di-

rektors. — Es jau sen gribēju jums to ieteikt. Bet vienmēr atliku, domāju, ka pašī nonāksiet līdz artelim. Nozvejas plāns jums divreiz lielāks nekā pagājušajā gadā. Artela spēkiem jūs to viegli veiksiet.

Kā spārnots Aleksandrs Zvirgzdiņš pa ceļam iegriezās pie saviem vecajiem draugiem, pazīstamajiem zvejniekiem Alfreda Adamkoviča un Nikolaja Hausmaņa. Ilgi vecie draugi pārrunāja jautājumu par artela dibināšanu, tie daudz strīdējās, iekarsa. Kāslīgi Zvirgzdiņš centās tos pārliecināt par artela priekšrocībām. Un tas viņam arī izdevās. Abi bija mierā kopā ar viņu kļūt par artela organizēšanas iniciatoriem.

Vētraiņi un karsti noritēja pirmā organizēšanas sapulce. Visi Kolkas 45 zvejnieki izteica gatavību kļūt par artela biedriem. Pieņemot statutus, zvejnieki neparastā vienprātībā nolēma nodot visus savus personīgos zvejas piederumus artela kopējā fondā. Vispārēju prieku izraisīja b. Morozova paziņojums, ka zivju pārstrādāšanas uzņēmuma kolektīvs nodod artelim trīs motorlaivas, 5 stāvvaļus un tiklus.

Aleksandrs Zvirgzdiņš kļuva par artela priekšsēdētāju.

Tuvojās vakars. Pār Kolkā nolaidās necaurredzama krēsla. Atstājusi ostu, gājām uz zvejnieku ciemu. Tas, ko es šajā mirklī ieraudzīju, pārsniedza visu, ko es biju sagaidījis. Senlaicīgais Kolkas ciems gaiši mirdzēja spožā elektriskā gaismā.

— Elektriķa? Vai jau sen? — man nevilnūs paspruka.

Aleksandrs Zvirgzdiņš, saprazdams manu izbrīnu, ne bez lepnuma paskaidroja: — Zivju pārstrādāšanas uzņēmums ierīkojis pats savu elektrisko staciju. Drīz jau būs mēnesis, kamēr dzīvojam gaismā.

Par visu ciemu bieži izkaisītās uguns apbrīnojami gaiši spīdēja uz melnā meža fona, asiem, zilbinošiem stariem šķeldamas Kolkas gadu simtņu ilgo miglu. Bet no kluba atvērtajiem logiem kopā ar gaismas zelta kuļiem svīnīgi un celi plūda muzikas skaņas un skali atbalsojās Dundangas mežu biežumos.

No Kolkas dvēš pavasaris, jaunās dzīves pārpilnība.

F. Volkovs.

## Nēsaudzīgi izskaust paviršību darbā

Augustu turēt savā uzņēmuma godu — tas ir kļuvis par katru mūsu valsts socialistiskā pasākuma neatņemamu likumu. Izlaist tikai pirmās šķiras produkciju, kas pilnā mērā atbilst mūsu patērētāju prasībām — šo vienkāršo prasību nekā nevar saprast rūpniecības Nr. 8 vadītāji. Strādāšana bez plāna, brāķa ražošana kļuvusi par rūpniecības darba sistemu.

Ventspils jūras tirdzniecības ostas pārvalde ir rūpniecības galvenā darba devēja. Tā jau 1946. gada septembrī nodeva remontā dzelzceļa celtņi, novembrī nodots remontēt velkonis „Ventspils”. Kopš 1946. gada februāra rūpniecībā remontā atrodas motorkuteri „Gaida” u. c.

Bet nevienas darbs netiek izdarīts līdz galam. Rodas jautājums, kāpēc rūpniecība strādā tik pavirši. Rūpniecības inženieris b. Meters bezspēcīgi plāta rokas: trūkstot materiāla, instrumentu u. t. t.

Beidzot tomēr ostnieki sagaidīja izremontēto celtņi, bet komisija, to pārbaudot, atrada 32 trūkumus. Rūpniecība jau ilgāku laiku aizkavē velkonis „Staburags” un zivju pārstrādāšanas fabrikas motorkuteru remontus.

Jāgūta, ar kādām tiesībām tik neatbildīgi drīkst izturēties pret uzdoto darbu? Vēl vairāk — rūpniecā pastāv kāda privāta noruna: ja jums jānodod remontā kāda lieta, to no jums nepieņem vai, labākā gadījumā, pieņem, bet nesāk darbu mēnesim ilgi. Bet ja jūs solīsties maksāt par remontu trīs vai četrreiz dārgāk, tad uzreiz radīsies ir materiāls, ir instrumenti u. t. t. Turklāt jums paskaidros — rūpniecā materiālu nav, šis te ir mans personīgais. Tādas lietas gadās rūpniecības brigādē pie brigadierā Freija.

Mūsu likumīgās prasības ir, lai rūpniecā izbeigtu šīs nekārtības un pārorganizētu darbu. Lai to panāktu, rūpniecā vadībai, partijai un arrodorganizācijām jāzveid politiskais audzināšanas darbs, jāmobilizē rūpniecības kolektīvs plāna izpildīšanai un pārsniegšanai, jāved nesaudzīga cīņa par brāķa izskausšanu.

Produkcijas kvalitāti varēs uzlabot tikai tad, ja rūpniecā stingri ievēros tehnisko un ražošanas disciplīnu. Izlaist tikai teicamas kvalitātes produkciju — jābūt rūpniecības Nr. 8 likumam. B. Teplakovs.